

Кафедра мідних духових та ударних інструментів

Фах (підготовка магістерської виконавської програми)

Туба

Освітній ступінь

магістр

Курс	1-2
Семестр	1,2,3

Спеціальність

B5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Туба

ECTS	10
Загальний обсяг годин	300
Індивідуальні заняття	96
Самостійна робота	204

Статус

обов'язкова

Форма контролю

екзамен/
атестаційний іспит

Інформація про викладачів

ПІБ	Слупський Віктор Володимирович Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мідних духових інструментів НМАУ ім. П.Чайковського
Профіль викладача:	https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&authuser=1&user=Z7gafjMAAAAJ
e-mail	slupskyi@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна підготовка магістерської виконавської програми є найважливішою профільною дисципліною в циклі загально-професійної підготовки Вищих творчих навчальних закладах України. Заняття по спеціальності мають

обов'язково індивідуальну форму навчання і відбуваються під орудою та контролем викладача, досвідченого фахівця відповідної фахової підготовки.

Метою даної дисципліни є підготовка конкурентоспроможних, високо-професійних виконавців на музичному інструменті туба.

Розвиток виконавської майстерності студентів в класі туби відбувається на основі існуючих сучасних методів та методики музичної педагогіки, враховуючи спадковість набутих вже студентами відповідних навиків гри на туби у системі середньої ланки музичної освіти.

Велика увага приділяється розвитку у магістрантів самостійного критичного мислення професійній сфері виконавського мистецтва. Студенти повинні протягом навчання у магістратурі під керівництвом творчого керівника підготувати сольний концертний виступ та магістерську виконавську програму для Атестаційного екзамену.

Студенти повинні не лише вміти продемонструвати під час гри відповідний стиль музичного твору та манеру виконання відповідно до того чи іншого історичного періоду та жанру, а і повинні знати біографічні данні про композитора, про історичний період коли жив композитор та вміти зробити детальний аналіз музичного твору, який виконує.

За вимогами навчальної дисципліни **підготовка магістерської виконавської програми** передбачено індивідуальні заняття, самостійна робота, сольний концертний виступ, академічні концерти, іспити, та атестаційний іспит.

1. Індивідуальні заняття є незмінною формою підготовки студентів з фаху. Саме особисте спілкування викладача з студентом створює умови, при яких викладач спроможний правильно оцінити рівень виконавських можливостей студента та спрямувати його на шлях розвитку і удосконалення вказавши на ті недоліки та існуючі проблеми. Саме через особисте спілкування викладач спроможний ділитися зі студентом особистим досвідом та передати увесь спектр знань набутого протягом особистої професійної діяльності.
2. Важливою складовою індивідуальних занять є виховання у студентів *уміння чути себе та уміння правильно аналізувати особисте виконання*, що дозволить студентам правильно організувати самостійну роботу, яка є важливою складовою в процесі навчання.
3. Академічні концерти, іспити є публічними виступами, на яких студент демонструє екзаменаційній комісії результат розвитку виконавської майстерності та досягнення у розкритті художнього змісту виконуваної екзаменаційної програми, крім виконавської складової екзамену, комісія може попросити екзаменуємого розповісти про композитора та твір, який він буде виконувати.
4. Державно атестаційний іспит є заключним публічним іспитом завершуючи навчання освітнього ступеня МАГІСТР. На цьому заключному іспиті студент повинен продемонструвати результат свого навчання. Програма державного атестаційного іспиту складається з музичних творів композиторів давніх часів, класиків, романтиків, сучасності та обов'язково в програмі має бути музичний українського композитора.

Рівень фахової підготовки випускників класу туби кафедри мідних духових та ударних інструментів НМАУ імені П.І. Чайковського відповідає вимогам сьогодення, що дозволяє їм за конкурсним відбором отримати місце роботи в професійних творчих колективах нашої держави України.

Випускник музичної академії повинен засвоїти і знати:

- глибокі знання з методики гри на своєму фаховому інструменті;

- основи теорії та методології інтерпретації інструментальних творів;
- сольфеджіо, теорію музики, гармонію, поліфонію, аналіз музичних форм, основи композиторської творчості;
- методику роботи над твором (соло в ансамблі, оркестрі);
- психологію виконавської та педагогічної діяльності;
- загальну історію музично-виконавського мистецтва на духових та ударних інструментах і специфіку суміжних його різновидів;
- історію виконавського мистецтва на духових інструментах і його специфіку;
- історію музики;
- історію музичної естетики і філософії.

Звідси — високі вимоги до педагога, який повинен майстерно володіти інструментом, а також глибоко знати і методично використовувати у своїй педагогічній діяльності знання з названого циклу предметів.

Випускник НМАУ повинен мати комплекс навичок. Він повинен оволодівати (вміти):

- різноманітними технічними прийомами, які забезпечують якісне звуковидобування та звуковедення;
 - високим рівнем ансамблевої гри, синхронізацією звучання всіх партій;
 - уміння визначити головне та другорядне у музичній тканині і своє місце, виходячи із цього;
 - уміння слухати всі голоси ансамблю одночасно із своїм;
 - навичками темпо-метро-ритмічного контролю у поєднанні з вимовлянням артикуляційних ліній;
 - спільністю динамічних і тембральних завдань;
 - штриховою технікою;
 - вибором найкращих виражальних засобів для досягнення професійної виконавської майстерності;
 - будовою музичних фраз;
 - тембровою технікою;
 - розвитком мистецтва читання з аркуша, умінням орієнтуватися при випадкових помилках під час виконання;
 - навичками самотійної роботи над музичним твором;
 - артистичною поведінкою на сцені;
 - вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору;
 - опановуванням окремими технічними складнощами;
 - нетрадиційними засобами виразності (мікрохроматика, багатозвуччя тощо);
 - спорідненими інструментами;
- навичками наукової діяльності.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії;

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;

СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду;

СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики;

СКС 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності;

СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації;

СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;

СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності;

ПРН 3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві;

ПРН 4 Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків;

ПРН 5 Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію;

ПРН 6 Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій;

ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;

ПРН 8 Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача;

ПРН 9 Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення;

ПРН 10 Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

Перелік тем

Тема 1. Ознайомлення та аналіз музичних творів які входили до обов'язкових музичних творів програм провідних Міжнародних та Всеукраїнських виконавських конкурсів з номінація туба.

Тема 2. Основи музичної педагогіки: (практика, досвід, робота з студентами молодших курсів освітнього ступеня БАКАЛАВР)

Тема 3. Стильові особливості виконання музичних творів композиторів середньовіччя, ренесансу, бароко.

Тема 4. Характерні ознаки та специфіка музичних творів епохи класицизму.

Тема 5. Експресія та агогіка, внутрішнє піднесення та динамічна глибина музичних творів композиторів – романтиків.

Тема 6. Національні інтонації, звуковедення, змістовність музичних творів композиторів України.

Тема 7. Фьюжен, вплив на мистецтво виконавства інших видів мистецтва: (живопис, театр, скульптура, архітектура, література, тощо).

Тема 8. Концертний виступ – як форма творчості.

Тема 9. Критика та аналіз, рецензування та висновки особистого виконавства (шляхи вдосконалення).

Тема 10. Індивідуальність та традиції.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота, публічні виступи (академічні концерти, іспити, концерти класу, тощо)

Навчальні ресурси

Робота в аудиторіях, публічні виступи на сценах концертних залів НМАУ ім. П.І. Чайковського.

Методи контролю.

Підсумковими формами контролю з дисципліни **Фах (підготовка магістерської виконавської програми)** за професійним та творчим розвитком студентів освітнього ступеня «**Магістр**» є екзамен у 1 – 2 семестрах, атестаційний іспит наприкінці 3 семестру. Крім того, протягом кожного семестру студент освітнього ступеня «**Магістр**» мусить не менше одного разу виступити в академічному концерті з спеціально підготовленою програмою, що створює певну ритмічність сценічного досвіду та виступає своєрідним аналогом обов'язкового семінару.

Система оцінювання публічного виступу студента

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього в балах
1.	Відповідність виконання музичного тексту (темпи, нюанси, культура виконання штрихів)	від 1 до 25 балів
2.	Чистота виконання (інтонація)	від 1 до 25 балів
3.	Дотримання стилю, жанру та манера виконання.	від 1 до 25 балів
4.	Розкриття художнього змісту музичного матеріалу.	від 1 до 25 балів

Критерії оцінювання знань студентів:

90-100-А (відмінно) – відповідає яскравій грі на фаховому інструменті із якісною реалізацією всіх технологічних компонентів виконавської майстерності: досконала інтонація, культура штрихів, виразна динаміка, бездоганна техніка, сценічний артистизм, тощо.

82-89-В (добре) – відповідає якісному виступу, але з наявністю незначних недоліків, як то: текстові неточності, недосконала інтонація, неритмічна техніка, недостатня динамічна виразність, не точне відчуття форми або стилю, тощо.

74-81-С (добре) – відповідає впевненому виступу, але з наявністю певних вад, як то: текстові неточності, недосконала інтонація, неритмічна техніка, недостатня динамічна виразність, не точне відчуття форми або стилю тощо.

64-73-D (задовільно) – наявність певних вад у грі виконавця, як то: погано вивчений текст твору, помилки у техніці, неохайна інтонація, не виразна динаміка, погане відчуття ансамблю, аморфність у формі тощо.

60-63-Е (задовільно) – наявність значних вад у грі виконавця, як то: не вивчений текст твору, недоліки у техніці, погана інтонація, не виразна динаміка, відсутність відчуття ансамблю, нерозуміння форми тощо.

35-59-FX (незадовільно) – рівень виконання твору студентом не відповідає вимогам кафедри та вимогам НМАУ ім. П.І. Чайковського.

1-34 - F (незадовільно) - Студент не засвоїв матеріал програми внаслідок порушення навчальної дисципліни та неприпустимого ставлення до предмета.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Рекомендована література

1. Антонов В. С. Вільгельм Мар'янович Яблонський / В. С. Антонов // Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць. – К.: Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1990. – С. 168-173.
2. Богданов В. О. Класи духових інструментів у музичному училищі при Київському відділенні ІРМТ (1870 - 1913 рр.) / В. О. Богданов // Вісник Харківської держ. академії дизайну і мистецтв. – Харків, 2006. – № 7. – С. 26-34.
3. Богданов В. О., Богданова Л. Д. Історія духового музичного мистецтва України : від найдавніших часів до початку ХХ ст. : у 2 т. Харків, 2013. Т. 2. 345 с.
4. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах – Т.1. – Х.:ФО-П Сілічева С.О., 2013. – 384 с.
5. Вакалюк П. Роль труби в симфонічній творчості Бориса Лятошинського та Станіслава Людкевича : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Львів, 2009. 16 с.
6. Вакалюк П. Темброва семантика труби у Другій симфонії Б. Лятошинського // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: Постать митця в художньому просторі міста: зб. наук. праць. Вип. 24. Харків, 2009. С. 271–279.
7. Вакалюк П. Художня семантика образів мідних духових інструментів в українському народному та професійному мистецтві [Електронний ресурс] // Молодь і ринок. 2010. Вип. 7–8. С. 105–109 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2010_7-8_24 (дата звернення: 07.04.2023).
8. Вар'янюк О. Труба в системі жанрів європейської музики XVII – першої половини XVIII століть // Наукові записки. Серія «Мистецтвознавство». 2011. Вип. 2. С. 151–156.
9. Вовк Р. А. Київська школа духових та ударних інструментів у контексті сучасного виконавства: (видатні особистості) / Р. А. Вовк // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України [Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф.]. – Рівне: Волинські обереги, 2006. – Вип. I. – С. 21-25.

10. Воєводін Л. Антонов Володимир Сергійович / Л. Воєводін. – Режим доступу: <http://www.festmusic.com.ua/>
11. Горенко-Баранівська Л. Військова музика козацько-гетьманської держави другої половини XVII–XVIII ст. (на прикладі Переяславського полку) [Електронний ресурс] // Українознавство. 2005. № 1. URL: <http://archive.ndiu.org.ua/text.html?id=1677&category=6&skip=130> (дата звернення: 14.04.2023).
12. Дейнега В. Оркестровка як різновид інтерпретації // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. № 18. Київ, 2001. С. 133–142.
13. Зільберман Ю. Київське музичне училище. Нарис діяльності. 1868-1924 / Ю. Зільберман [Монографія]. – К.: «Типографія «Клякса», 2012. – 480 с. + 112 с. іл.
14. Історія української культури. Том 2 (Українська культура XIII – першої половини XVII століття) [Електронний ресурс] // Ізборник : вебсайт. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult246.htm> (дата звернення: 12.04.2023).
15. Качмарчик В. П. Перманентний видих у виконавстві на духових інструментах: проблеми історії та фізіології / В. П. Качмарчик [Автореф. дисертації канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – муз. мистецтво]. – К., 1995. – 23 с.
16. Каширцев Р. Інтерпретаційний потенціал тембру та фактури в оркестрових творах композиторів першої половини XX століття : дис. ... доктора мистецтвознавства : 17.00.03. Харків, 2021. 298 с.
17. Колодяжна Т. Виконавство на трубі в епоху бароко: особливості інструментальних жанрів // Кваліфікаційні робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Суми: СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. 52 с.
18. Круль П. Духовий інструментарій в історії музичної культури України. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. 2013. 178 с.
19. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу (малодосліджені сторінки історії) / П. Ф. Круль [Монографія]. – К.: НАН України, 2000. – 324 с.
20. Латко В. Мідні духові інструменти в українському музичному просторі [Електронний ресурс] // Молодий вчений. № 3 (2). 2018. С. 559 – 562. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_3%282%29__38 (дата звернення: 12.04.2023).
21. Рудчук Ю. А. Становлення виконавської школи гри на духових інструментах у Києві (XVII – перша половина XX століть) / Ю. А. Рудчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mz/2011_20/5.pdf
22. Слупський В.В., 2007. Стан наукового осмислення ансамблевого мистецтва на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Сер. Виконавське музикознавство. Вип. 69. Книга 13. С. 144–151.
23. Слупський В.В., 2008. До проблеми формування естрадних навичок виконавців на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Сер. Виконавське музикознавство. Вип. 77. Книга 14. С. 158–172.
24. Слупський В.В., 2008. Сучасні засоби виразності у творах для ансамблів духових інструментів В. Рунчака. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. 2008. Вип. 70. Книга 1. С. 197–200.
25. Слупський В.В., 2009. Духові інструменти у творчості Левка Миколайовича Колодуба. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах (вокальне та інструментально-духове мистецтво). Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. 2009. Вип. 83. С. 108–113.
26. Слупський В.В., 2011. Віктор Володимирович Евальд – засновник жанру квінтету мідних духових інструментів. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Вип. 93. С. 116–124.

27. Слупський В.В., 2017. Ансамблі мідних духових інструментів доби Відродження. Історія музики: проблеми, процеси, персони. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Вип. 120. С. 71–96.
28. Тарарак Ю. Історія виникнення та розвитку труби: органологічний аспект // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. праць. Вип. 54. Харків, 2019. С. 123–137.
29. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Балаклія: ІВК «Балаклійщина», 2002. 288 с.
30. Цзу Лінжуй Темброва семантика духових інструментів у жанровій формі циклічної симфонії : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Одеса, 2021. 197 с.
31. Цюлюпа С. Еволюція духового інструментально-оркестрового музичного мистецтва // Нова педагогічна думка. № 4. 2011. С. 168–172.

Допоміжна література.

1. Baadsvik, Oystein. *Tuba, the Light Instrument*. ITEA Journal 33 (Summer 2006): P. 84-85.
2. Bailey, Wayne, Patrick Miles, Alan Siebert, William Stanley, Thomas Stein. *Teaching Brass: A Resource Manual*. New York: McGraw-Hill, 1992.
3. Bell, William and R. Winston Morris. *Encyclopedia of Literature for the Tuba*. New York: Charles Colin, 1967.
4. Bell, William. *Foundation to Tuba and Sousaphone Playing: An Elementary Method for Eb, C and Bb Bass*. New York: Carl Fischer, inc., 1931.
5. Bevan, Clifford. *The Tuba Family*. London: Faber and Faber, 1978.
6. Bough, Thomas. *The Bottom of the Band is the Tuba Pedal Register*. *The Instrumentalist* 56 (August 2001): P. 76-78.
7. Conner, Rex A., "The Tuba- As a Solo Instrument", in *Brass Anthology*, Northfield, Illinois: The Instrumentalist Publishing Company, 1999, pp.110-111.
8. Cummings, Barton. *Multiphonics and the Tuba*. TUBA Newsletter 3 (Spring/Summer 1976): 1-3.
9. Farkas, Philip. *The Art of Brass Playing: A Treatise on the Formation and Use of the Brass Player's Embouchure*. New York: Wind Music, Inc., 1962.
10. Fasman, Mark. *Brass Bibliography: Sources on the History, Literature, Pedagogy, Performance, and Acoustics of Brass Instruments*. Bloomington: Indiana University Press, 1990
11. Francis W. Galpin, *A Text Book of European Musical Instruments* (London, 1937), p. 226.
12. Frederiksen, Brian. *Arnold Jacobs: Song and Wind*. WindSong Press Limited, 1996.
13. Jacobs, Arnold. "Arnold Jacobs Master Class." *The Instrumentalist* 45 (June 1991): 21-28.
14. Meyer, Gerald. *The Tuba Section*. *The Instrumentalist* 15 (December 1960): 57-59.
15. Mitchell, William K. *Teaching the Bass Tuba: A Survey of Current Trends in the College and University Applied Studio in the United States*. DMA document, University of North Texas, 2006.
16. Morris, R. Winston and Dan Perantoni, comp. and ed. *Guide to the Tuba Repertoire: The New Tuba Source Book*. Bloomington: Indiana University Press, 2006.
17. Smith, Douglas. *A Short History of the Trumpet*. *Brass Anthology*. Evanston, Illinois: The Instrumentalist, 1984, 592-596.
18. Valentin, Erich *Handbuch der Musikinstrumentenkunde*. Verlag: Regensburg : Bosse, 1974, p. 520.
19. Watson, Scott. *Three Exercises for Correct Air Flow on the Tuba-Euphonium*. *TUBA Journal* 10 (Fall 1982): 8-9.
20. Wilmer T. Bartholomew, *Acoustics of Music*, editor Douglas Moore (Englewood Cliffs, 1942), p. 16.